

3

СТОР.

Як зберігати воду?

Біологи генерують ідеї

4

СТОР.

Христина Зикань:

про викладання, студентів, любов...

7

СТОР.

Курс на впевненість

Враження від автошколи УжНУ

УжНУ: сучасний та енергоефективний

У спекотні дні сонячна станція забезпечує стовідсоткове споживання будівлі...

Ми домовилися зустрітися одного липневого четверга... Тільки тоді й уявити не могли, що в цей наш «похід на дахи» у компанію напроситься 35-градусна спека. Але ж ми, ужнівці, сковані ще з тієї сталі витримки. Тож і не галяли часу на роздуми: піднялися спершу на дах основного корпусу альма-матер: ректор Володимир Смоланка, проректор із науково-педагогічної роботи Олександр Рогач, підрядники, я...

У 2025 р. завершується проект «Вища освіта України». За ним, із фінансовою підтримкою НЕФКО, триває капітальний ремонт (уперше з часу зведення – із 1980-их) будівель навчально-лабораторного корпусу та гуртожитку № 4 на «БАМі».

Ініціативу розпочали в 2017 році, після оголошення конкурсу на покращення енергоефективності закладів вищої освіти в межах проекту «Вища освіта України». Участь узяли понад 130 університетів. Обрано 7, а в підсумку лише 3 університети стали працювати над проектом. Зараз залишилися в ньому лише два виші: наш та Прикарпатський національний універси-

тет імені Василя Стефаника. «Проект продовжили на рік і додали фінансування – мільйон євро. Я дуже вдячний команді, яка настільки чітко й удаło працювала, що фінська компанія зініціювала це продовження», – каже В.Смоланка.

Немало довелось вкладати й УжНУ. Зокрема, ідеться про сплату ПДВ, тобто 20 % із 5 млн євро.

Зрештою, результат проекту – не лише те, що впадає в око, наголошує ректор: «Жителі міста бачать тільки зовнішні зміни. І справді... Погляньте на корпуси: навчальні й гуртожитку № 4! Одночас оновлення стосуються і технічних поверхів, і даху. Тобто це – зміна системи опалення, відмостки, утеплення, заміна вікон тощо».

...Спускаємося до гуртожитку № 4, заходимо, де нам одразу відчиняють таємні двері до тамтешнього даху. І це неймовірно! Те «овва» спричинене не тільки виглядом на місто, а й порівнянням свого зросту із сонячними панелями :). Олександр Рогач, проректор УжНУ з науково-педагогічної роботи, пояснює: «Проект, який реалізуємо спільно з НЕФКО й

за підтримки Міністерства освіти і науки України та Міністерства фінансів, охоплює кілька об'єктів. Це – навчально-лабораторні корпуси А, Б, В, Г і гуртожиток № 4 (звідси й фото – прим. авт.). Зокрема, тут постелена мембрана, установлені колектори... Сонячна станція в нас розрахована на 33 кВт. За даними енергомоніторингу, в ці спекотні дні вона забезпечує стовідсоткове споживання будівлі, навіть є надлишок електроенергії. Тобто ми не тільки змінюємо зовнішній вигляд і покращуємо стан будівель, а реально впроваджуємо енергоефективні заходи, які сприяють значній економії бюджетних коштів для університету».

Через війну, відповідно й побоювання донорів, проект і дещо зупинявся, і трансформувався. Від деяких ідей довелось відмовлятися, натомість запроваджували й незаплановане. Ось у навчально-лабораторних корпусах повністю замінили систему опалення, що теж дозволить заощаджувати. Подбали й про комфортніший побут студентів: у гуртожитку замінили вікна, упорядкували фасади, утеплили

їх і горища, технічні поверхи... Також відремонтували близько 170 санвузлів і кухні.

До слова, оновлені санвузли дозволяють неабияк заощаджувати. «Суттєво зменшилося використання води: раніше, зі старими санвузлами, ми використовували майже 9 000 кубів води в місяць. Після ремонтів – від 2,5 до 3 тисяч кубів води. Ось бочка, у якій нагрівається вода від сонця. Також заощадження газу, оскільки не використовуємо котельню», – каже комендант гуртожитку № 4 Юрій Бобик.

Ну й тильна частина «бамівського» студмістечка раніше дещо нагадувала кадри з фільму жахів, лякаючи аварійними виходами на балкони. Нині вони відремонтовані. І кожен балкон дихає життям своїх власників.

Проект підсвітив і інші інфраструктурні проблеми, тож в університеті міркуватимуть над подальшими рішеннями, аби студентам, викладачам та всім, хто сюди завітає, було комфортно працювати над реалізацією своїх маленьких місій.

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

Наш ректор став академіком Всесвітньої академії нейрохірургії

Ректор УжНУ, професор Володимир Смоланка став академіком Всесвітньої академії нейрохірургії. Конгрес організації тривав у Цюриху й був пов'язаний з ушануванням со-тої річниці з дня народження видатного нейрохірурга Махмута Газі Яшаргіла.

Володимир Іванович представив наукову доповідь «Зміна парадигми хірургічного лікування епілепсії», у якій йшлося про інноваційний підхід до вирішення проблеми лікування хвороби. Його розробили науковці Ужгородського національного університету в співпраці з фахівцями КНП «Обласний клінічний центр нейрохірургії та неврології».

Volodymyr Smolanka

Одним абзацом

■ **Співпраця.** УжНУ започатковує співробітництво з Технологічним університетом Манстера в Ірландії. Докладніше – на сайті УжНУ: uzhnu.edu.ua/uk/news/uzhnu-spivrobitnistvo-z-tehnologichnim-universitetom-v-Irlandiji.htm.

■ **Конкурс.** Вітаємо студенток відділення журналістики – лауреаток конкурсу в номінації «Журналістика і публіцистика» (вікова категорія 18–21 рік) Міжнародного фестивалю «Рекітське сузір'я»: Тамілу Рахівську (I місце й премія імені Петра Скунця), Софію Сливку (II місце), Вероніку Межуєву, Валерію Мельник, Софію Скибу (III місце)!

■ **Рейтинг.** За даними сайту «Figshare», Ужгородський національний університет в оновленому рейтингу «Transparent Web Ranking of Repositories» посів 1 місце серед інституційних репозитаріїв України.

■ **Вступ.** Як повідомила Приймальна комісія УжНУ, на кінець липня до нашого університету подано близько 10 000 заяв абітурієнтів. 95 % вступників – на основі повної загальної середньої освіти.

■ **Конгрес.** Представники кафедри соціології та соціальної роботи УжНУ (професорка Галина Шумицька, доценти Вікторія Рюль, Руслан Жиленко, Крістіна Новосад, Мар'яна Ляшко) долучилися до роботи XI Всесвітнього конгресу в Лондоні.

Сучасні підходи до вивчення нутриціології

В УжНУ відбулася Експертна аналітична сесія (Think Tank), присвячена обговоренню підготовки медичних працівників у сфері нутриціології. Мета заходу – створення спеціального онлайн-курсу, а також інтеграція тематики здорового харчування в освітні програми.

Захід є частиною міжнародного грантового проекту «Навчання основ здорового харчування у підготовці фахівців в галузі охорони здоров'я» у межах програми «Erasmus+», який реалізують представники стоматологічного факультету – завідувачка кафедри медико-біологічних дисциплін, професорка Надія Бойко, доцентка кафедри медико-біологічних дисциплін Олександра Паллаг, доцентка кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін Олена Дуло. Закордонними партнерами є Атлантичний технологічний університет (Ірландія), Університет Євле (Швеція), Університет Анже (Франція), Університет міста Орадія (Румунія), а бенефіціаром – МОЗ України. Також до роботи Think Tank долучилися провідні фахівці й представники профільних регіональних інституцій.

Учасники наголосили на важливості здорового харчування, а також звернули увагу

на збільшення кількості людей, котрі не мають відповідної освіти, знань, проте вважають себе експертами з нутриціології й дають поради, називаючись фахівцями.

На момент написання публікації два робочі пакети вже завершено. Перший стосується аналізу освітніх програм за чотирма спеціальностями галузі «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» («Медицина», «Медсестринство», «Фармація», «Терапія та реабілітація») задля визначення обсягу інформації про здорове харчування, яку містять освітні програми. Другий полягав у фокус-інтерв'юванні з метою розбору тенденцій і проблем у навчальних програмах, завдяки чому визначено слабкі аспекти й вироблено варіанти покращення. Тепер триває реалізація наступного пакету – розробка інтегрованих навчальних модулів для університетів, що беруть участь у проекті, і подальше пілотне впровадження. Також передбачено створення й інтеграцію цифрових інструментів (спеціалізованих баз даних, програмного забезпечення), використання технологій у навчальному процесі.

Софія Скиба,
«Погляд».

УЧЕНА РАДА

Освітні питання

4 липня вчена рада зібралася в онлайн-режимі, щоб розглянути питання про запровадження дистанційної форми здобуття вищої освіти, завершення реалізації освітньої програми та затвердження Змін до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в УжНУ.

Як зазначив відповідальний секретар приймальної комісії Петро Горват, до Правил прийому було внесено посилання на вимоги до міждисциплінар-

них освітніх програм, які набули чинності.

Крім того, йшлося про уточнення формулювання щодо вступників із тимчасово окупованих територій, територій активних бойових дій або територій активних бойових дій, де функціонують державні електронні інформаційні ресурси; уточнення формулювання стосовно грантів та державного замовлення в аспірантурі.

За інформацією сайту УжНУ.

В Ужгородському замку презентували видання «Мілітарна хроніка Закарпаття: час, події, люди», упорядниками якого є професори Федір Шандор та Маріан Токар.

STEM на Закарпатті

Як до цього долучений наш виш?

Популяризувати науку, а також професії у сфері технологій, інженерії та математики покликана STEM-освіта. Доступ до неї матимуть закарпатські вчителі та школярі. Україна й Румунія крокують за спільним проектом «STEMLab Synergy», адже в обох прикордонних регіонах попит на згадані напрямки є, чого не можна сказати про кількість охочих такі сфери опанувати. Ініціативу реалізує Асоціація проєктних менеджерів «ЯДРО» спільно з Ужгородським національним університетом та Асоціацією міжуніверситетського розвитку повіту Сату-Маре.

Ксенія Охотник, керівниця «STEMLab Synergy», представниця «ЯДРА», зауважила: «За проектом будуть створені сучасні системи лабораторії в Україні та в Румунії. Також працюватимемо над можливостями професійного розвитку для вчителів STEM-дисциплін, які, власне, популяризуватимемо й серед молоді, учнів, що це – науки для життя, а не просто нудні предмети в школах».

Активності проекту розподілені на обидві держави-учасниці. В Україні відкриють 4 лабораторії (на базі УжНУ), у Румунії – 3. Під час презентації проекту в нашому виші Мирослава Лендъел, проректорка з науково-педагогічної роботи, мовила: «Лабораторії будуть розміщені в Інституті хімії та екології, на фізичному факультеті, а ще – математики та цифрових технологій і на біологічному. Чому це цікаво для нас? Ми готуємо педагогів для закладів середньої освіти, тобто майбутні вчителі математики, фізики, біології та хімії зможуть здобувати навички, зокрема педагогічні, у STEM-лабораторіях. У них же працюватимуть і школярі – потенційні абітурієнти зі сфер біології, хімії, математики, інженерії й фізики. STEM-лабораторії будуть доступними для 22 шкіл Ужгорода: учні приходять туди на практичні заняття з відповідних предметів. Крім того, війна дещо змінила виклики. Багато бізнесу, індустрії релоковано в Закарпатську область, тож помітна нестача кад-

рів у відповідних напрямках».

Проект – спроба сприяти вирішенню актуальної проблеми й у Румунії. Природничі дисципліни є менш популярними не лише в Україні. Ніколета Лашан, менеджерка проекту, представниця Асоціації міжуніверситетського розвитку (Сату-Маре, Румунія), каже: «Проблема така сама й у нас. Математика є складною наукою. Як і все, що змушує багато думати. Молодь також частіше вибирає гуманітарні напрямки, але завдяки такому проекту, зокрема лабораторіям, учні зрозуміють, що вивчення й вищезгаданих предметів може бути веселим і цікавим».

Триватиме проект 18 місяців, тобто завершиться в листопаді 2026 року. Ініціатори прагнуть підготувати молодь до того майбутнього, де технології, інженерія, математика й природничі науки є не тільки предметами, а й інструментами ефективного взаємодії з довколишнім світом.

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

Наш виш посів 15 місце в щорічному академічному рейтингу закладів вищої освіти «ТОП-200 Україна 2025» (у 2024 р. ми перебували на 18 позиції). Цьогоріч брали до уваги не тільки наукову роботу, міжнародну діяльність та якість освіти, а й сучасні тенденції, зокрема вплив штучного інтелекту на дослідження, інновації та соціальну складову. Ще УжНУ – 8-ий у списку кращих класичних університетів України. У рейтингу кожен заклад вищої освіти має підсумковий бал – суму місць у рейтингах «ТОП-200 Україна», «Scopus» і «Бал НМТ на контракт».

Як зберігати воду?

Ідеї мають на біологічному факультеті

«Дощові канали», у яких акумулюватиметься вода під час опадів; газони з різнотрав'ям; «освітня стежка» з інформаційними інсталяціями, що демонструватимуть, як можна адаптувати міське середовище до змін клімату... Усе це – конкретні рішення, напрацьовані в межах проекту «Водозберігаючі рішення для пом'якшення впливу зміни клімату». Ініціативу реалізують біологічний факультет УжНУ спільно з Люблінським університетом ім. Марії Складовської-Кюрі. Це – перший такий проект на Закарпатті.

«Тема – адаптація середовища до змін клімату – нова й для України загалом. Фокусуємося на управлінні дощовими водами. Фактично все втілюватимемо на базах нашого факультету, Ботанічного саду УжНУ та Ботанічного саду Люблінського університету. Ініціатива має освітню й дослідницьку складові. Розробимо спільну з польськими колегами концепцію щодо адаптації до змін клімату урбосередовища й управління дощовими водами, а також підготуємо каталоги кращих природоорієнтованих рішень,

яким чином збирати воду, як із нею поводитися, щоб була цілорічно, незважаючи на періоди посухи», – зауважила Оксана Станкевич-Волосянчук, доцентка, координаторка проекту з боку нашого університету.

Кожен проект – змога покращити матеріально-технічну базу факультету, підсумовує декан Ярослава Гасинець: «Будуть закуплені дороговартісні прилади, які моніторитимуть стан повітря, води, ґрунту в місті. І це залишиться в нас у лабораторії. Використовуватимемо потім у навчальній і нау-

ковій роботі наших співробітників і студентів. Ще видамо методичні посібники, розробимо курс, щоб випускники ним могли послуговуватись, працюючи, до прикладу, в департаментах при міській чи обласній радах, ТГ тощо».

Готуватися до викликів міста змушують кліматичні зміни. Слід шукати рішення, які допоможуть зменшити ризики затоплень, адаптують міське середовище до аномальної спеки. Скажімо, у межах проекту (триває 24 місяці) фахівці моніторитимуть якість ат-

мосферного повітря, беручи до уваги щільність транспортної мережі та ступінь озеленення; створять карту температур усієї площі міста, аби визначити критичні квартали, де вкрай необхідно додати насаджень, подумати про інші способи збереження дощових вод, адже ініціатива покликана не лише зменшити ризики кліматичних катастроф, а й запропонувати громадам практичні рішення, які можна реалізувати в домівках або ж у своєму місті.

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

Форум рад із питань ВПО

УжНУ став співорганізатором регіонального форуму рад із питань ВПО Закарпатської області «Діалог та партнерство». Участь в обговоренні проблем і шляхів їх вирішення взяли представники рад із питань ВПО в Закарпатській, Тернопільській, Полтавській областях, а також влади, громадських, благодійних організацій тощо. Як зазначила директорка департаменту соціального захисту населення Закарпатської ОВА Ольга Травіна, такі ради продовжують створювати в краї, а їхня якісна робота є можливістю звернутися по допомогу та адвокацію прав для тих, хто переїхав у пошуках безпеки.

УжНУ також продовжує приймати ВПО. Голова правління ГО КАПЛІ «Вестед», професорка Марія Менджул стверджує: багато заходів проводять у Києві, проте проблеми потрібно вирішувати й локально, у місцях, де ВПО безпосередньо проживають.

Учасники форуму звернули увагу на те, що люди, котрі переїхали, повинні не просто знайти житло, а й відчуті себе частиною громади. Наразі на Закарпатті облаштовано 110 місць тимчасового проживання для ВПО. Це є найбільшим показником серед областей України.

Софія Скиба,
«Погляд».

Кожен заслуговує на ім'я

Роль судової стоматології в ідентифікації загиблих військовослужбовців

Наука не може залишитись осторонь викликів сучасного світу. Цього принципу дотримується й стоматологічний факультет, що став співорганізатором міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні досягнення в судово-медичній експертизі та їх упровадження в експертну практику. Актуальні організаційні питання роботи обласних бюро судово-медичної експертизи» (разом з Асоціацією судових медиків України, Асоціацією судової стоматології України, УжНУ, ДСУ «Головне бюро судово-медичної експертизи МОЗ України», ДСУ «Закарпатське обласне бюро судово-медичної експертизи», ГО «Медико-біологічний науково-тренінговий центр»).

Основні теми форуму – використання методик судової стоматології для ідентифікації загиблих військовослужбовців

та напрацювання чіткої взаємодії між структурними підрозділами судово-медичної служби України. Наразі знайти людину за допомогою ДНК не завжди можливо, адже такий аналіз указує на родинні зв'язки. Натомість стоматологічний статус є джерелом, яке дозволяє здійснити персональну ідентифікацію – із точністю до імені.

Головною мотивацією для організації конференції стало велике навантаження. Із ним профільним бюро довелось зіткнутися в умовах повномасштабної війни. Завдання складне й непросте: треба визначити травму, місце злочину, час (а репатріація тіл відбувається з 2022 року), ідентифікувати людину. Для цього слід залучити значну кількість фахівців і приміщень, тому розглядали як власне практичні питання, так і організаційні.

До конференції долучилися керівники обласних бюро України, провідні фахівці, експерти-криміналісти, котрі відпрацьовували методики із судової дантології. «Ми розробили порядок забору матеріалу, щоб під час експертизи ДНК зберігалася цілісністю зубного ряду, оскільки це – унікальні індивідуальні характеристики. На жаль, отримати ДНК найлегше з пульпи зубів. Тому зібрали судових медиків і пояснили, що зуб може бути єдиною характеристикою, за якою вдасться ідентифікувати людину», – розповів декан стоматологічного факультету, професор Євген Костенко.

У межах заходу було підписано меморандум між Асоціацією судової стоматології та Асоціацією судових медиків. В УжНУ з 2013 року діє Науково-навчальний центр судової стоматології. Зараз він розширений: охоплює і рентгенологію, і медичне право; займається розробкою наукових та практичних методик, вирішенням проблем, пов'язаних із судовою стоматологією (зокрема, з ідентифікацією осіб за стоматологічним статусом); має більше ста наукових праць, понад 43 з яких індексовані в наукометричній базі «Scopus».

«Наш факультет розробляє методи рентгенологічного зіставлення й додаткові методи,

що дозволяють ідентифікувати особу навіть за незначними рештками. Моя докторська дисертація також присвячена ідентифікації осіб за стоматологічним статусом. Крім того, ми створили програми навчання для судових медиків і стоматологів, працюємо над відкриттям відокремленого бюро судово-стоматологічних експертиз при головному бюро судової медицини МОЗ України. Цей підрозділ відповідатиме за координацію та навчання судових медиків, стоматологів і криміналістів», – додав Євген Якович.

Також представники стоматологічного факультету вже 5 років беруть активну участь у заходах Асоціації судової стоматології (заснована й розташована в Ужгороді, є членом Усесвітньої асоціації судових дантологів). Відповідні теми досліджуються в дисертаціях і магістерських. Ці доробки є частиною лекторію, майстер-класів, навчальних програм з удосконалення для судових медиків. Попри те, що більшість експертиз є таємницею слідства, студенти також можуть здобувати профільні знання й навички.

«Наш обов'язок – установити імена загиблих військових, щоб віддати їм останню шану», – підсумував Є.Костенко.

Софія Скиба,
«Погляд».

«Лабораторна діагностика», або Чим вабить абітурієнтів стоматологічний факультет

Перше побачення – завжди щось особливо щемке, бо не піддається повтору, пересипане нотками хвилювань, легко перетертих з очікуваннями. Якщо ваш статус – «абітурієнт» і ви тяжієте до медичної сфери – не зволікайте: вирушайте на зустріч із «Лабораторною діагностикою». І у вас великі шанси залишитись із нею на все життя. Бо це – освітня програма для тих, хто точно матиме роботу; навчатиметься в практиків та за уніфікованими програмами з країнами Європейського Союзу.

Вам навіть не обов'язково бути ідеальним партнером зі 150 балами. Достатньо хоч би 100, аби мати шанс стати фахівцем у галузі лабораторної медицини. Таку можливість відкриває не сайт знайомств, а кафедра клініко-лабораторної та морфофункціональної діагностики стоматологічного факультету УжНУ: запроваджено нову освітню програму «Лабораторна діагностика» у межах спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування».

«Залежно від спеціалізації це можуть бути лікар-бактеріолог, вірусолог, імунолог, спеціаліст із судової експертизи, викладач,

науковець», – пояснює Марина Кривцова, завідувачка кафедри, заступниця декана, професорка.

«Наші здобувачі фаху мають змогу працювати в сучасних лабораторіях. Гістологи, імунологи та інші – усі дуже потрібні в медичній галузі. Застосування відповідної спеціальності можливе й у такій сфері, як судова медицина: і в криміналістиці, і в процесах ідентифікації, і в питаннях, пов'язаних зі здобуттям медичних знань для судово-слідчих органів для отримання тих чи інших результатів», – мовив Євген Костенко, декан стоматологічного факультету, професор.

До викладання залучають практиків. Тобто студенти будуть спілкуватись із лікарями та розглядати реальні клінічні випадки. А навчальні програми уніфіковані з програмами країн Європейського Союзу, що полегшить стажування й визнання диплома за кордоном. Ну й ключове питання – працевлаштування. Воно гарантоване, запевняють на кафедрі, адже нову спеціальність відкрили на запит стейкхолдерів. Тобто є лабораторії, готові взяти на роботу такого випускника.

Скажімо, зацікавлені в прийомі на вакансії та в проходженні практики молоді в Закарпатському обласному центрі контролю та профілактики МОЗ України. В. о. генерального директора Вікторія Тимчик каже: «Пандемії, спалахи, зміни в довіллі – першочергові проблеми, що постали зараз перед суспільством. І власне якісна лабораторна діагности-

ка та ідентифікація є запорукою швидкого реагування щодо різних надзвичайних ситуацій. Наша установа – єдина, у структурі якої діють три унікальні лабораторії, які мають сертифікати про акредитацію в системі міжнародних стандартів ISO щодо якості лабораторних досліджень. І відповідно Центр отримує й буде отримувати сучасне обладнання. Воно ж по-

требує розширення та зміцнення кадрового потенціалу».

Отож, цьогорічні абітурієнти, маєте нагоду першого побачення з «Лабораторною діагностикою», яка може одразу ж запасти в серце, прошиваючи купідонівською стрілою перспективи й упираючись у реальність можливостей, що доступні вже...

Мирослава Гарздієв,
«Погляд».

Христина Зикань: про викладання, студентів і любов до угорської мови

її погляд випромінює щире відданість справі, якій присвятила професійне життя. Христина Імривна – завідувачка кафедри угорської філології, кандидатка філологічних наук, доцентка. Вона з тих наставниць, котрі передають знання не лише через лекції, а й власним прикладом. Уже понад 20 років працює в УжНУ, навчаючи студентів угорської мови й літератури. До ювілейного дня народження я мала нагоду поспілкуватись з Х.Зикань про вибір професії, власне викладання, особисте життя, студентів та мрії, що залишаються актуальними попри роки.

– Як Ви прийшли до угорської філології?

– Мій шлях до угорської філології був природним і водночас усвідомленим. Перед вступом до університету довго вагалася: стати фізиком чи угорським філологом. Зрештою, обрала

спеціальність «Угорська мова і література», адже в нашій родині і тато, і мама здобули дипломи вчителів угорської мови та літератури в нашому університеті. Батько помер незадовго до цього, і мабуть, то теж вплинуло на моє рішення: у певному сенсі хотіла продовжити шлях. Зараз викладаю в УжНУ ті ж дисципліни, які

свого часу викладав тато. Сьогодні, гадаю, зробила правильний вибір, адже склалося так, що моя родина стала унікальною в масштабах Закарпаття. Батько був першим викладачем на кафедрі угорської філології, заснованій у 1963 році, мама – однією з перших випускниць, я саме тут познайомилася зі своїм чоловіком, а нині й наша донька – магістерка угорської філології. Цими історіями я також популяризую спеціальність, пов'язану з угорською філологією.

– Якими бачите сучасних студентів: що їх найбільше мотивує або навпаки – демотивує у вивченні мови?

– На кафедрі угорської філології найчастіше зустрічаюся зі студентами, для яких угорська мова є рідною. Вони обирають педагогічну професію, щоб передати наступному поколінню мову, культуру, традиції та

інші національні цінності свого народу. Уже кілька років на кафедрі ми навчаємо угорської мови й студентів, для котрих вона не є рідною. Випускники стають перекладачами. Сучасні здобувачі фаху дуже різні, але більшість із них відкриті до нового, прагнуть знайти практичне застосування знань. Юнаків і дівчат мотивує можливість реалізувати себе, подорожувати, навчатися за кордоном, а також зберегти зв'язок із власним культурним корінням. Демотивує – відсутність перспектив. Часто зустрічаюся зі студентами за кордоном. Різниця між здобувачами фаху в тому, що в нас здебільшого можна навчатися безкоштовно, створені відповідні умови, але попри це студенти часто легше відмовляються від обраної спеціальності, утрачають надану можливість. Нещодавно спілкувалася з молоддю Мюнхенського університету, яка вивчає угорську мову. У більшості лише хтось із родичів або кохана людина угорського походження, але навіть цього зазвичай достатньо як мотивації, щоб пройти курс до кінця, сумлінно готуватися до занять і поступово вдосконалюватися; попри те, що паралельно опановують основну спеціальність (а до неї – також високі вимоги).

– Ваш досвід – безцінний для молоді. А чого навчаєтесь у своїх студентів сьогодні?

– Вони навчають мене не боятися нових форматів, цифрових технологій, відкритого мислення. Щирість, почуття гумору, іноді навіть зухвалість – нагадування про те, що мова – не лише правила, а й живий інструмент

самовираження. Кажуть: учителі не старіють, бо завжди перебувають серед молоді. Можливо, у цьому й дійсно є правда.

– Чи траплялися кумедні або незручні ситуації на парах, які досі згадуєте з усмішкою?

– Їх було чимало! Іноді сама створюю такі ситуації: коли студент лише починає вивчати угорську мову й ознаялюється з угорськими числами, наприкінці заняття диктую свій номер. Якщо вивчив числа – зазвонить мій телефон.

– Ви є співавторкою близько 20 підручників угорської мови для шкіл. Як удається поєднувати наукову точність із тим, щоб навчання було цікавим і зрозумілим для дітей?

– Це справді виклик, водночас натхнення. Ми завжди намагаємося уявити себе на місці школяра: що йому цікаво, як подати складне просто. Спираємося на сучасні методики, використовуємо цікаві завдання, культурні елементи. І звісно, кожен підручник – результат командної роботи, де важливий як науковий підхід, так і педагогічна інтуїція.

– Чи є угорське прислів'я або фраза, які найточніше відображають Ваш життєвий девіз на сьогодні?

– Так, є таке угорське прислів'я: «Lassan járj, tovább érsz!» – «Іди повільно, дійдеш далі!» У сучасному світі, де все прагне бути швидким і миттєвим, я вірю в силу послідовної, наполегливої праці та людяності.

– Про що мрієте зараз уже з огляду на накопичені мудрість і досвід?

– Мрію про те, щоб наша мова залишалась тут, у рідному

краї, і мала умови для розвитку. Щоб мова, культура, освіта не втрачалися, а передавалися далі. Ще – про трохи більше часу для себе, для творчості, для подорожей, які надихають. І спільні, і особисті мрії можуть здійснитися лише в умовах миру, тож передусім бажаю миру – усе інше ми зробимо самі.

– Чи є у Вас улюблене місце, де можна побути наодинці із собою?

– Удома відчуваю особливу атмосферу. Там найбільше люблю і працювати, і відпочивати; там збираюся з думками; ту атмосферу особливо ціную. Коли наші діти були маленькими, ми влітку часто виїжджали на природу – збиралися в походи, ходили по гриби... Зараз діти вже виростили, тож такі поїздки трапляються рідше. Але там тихо, спокійно, і здається, що час уповільнюється. Ці місця заряджають енергією, допомагають повернутися до роботи з новими силами.

– Як Ви зазвичай любите відзначати день народження?

– Найбільше люблю теплі, неформальні зустрічі з близькими людьми. Не обов'язково велике святкування – головне, щоб поруч були ті, кого люблю.

– Чи маєте якусь традицію на день народження?

– Так. У той день я завжди залишаю кілька хвилин, щоб подумати про минулий рік: за що вдячна, що вдалося, чого навчилася. Це – своєрідний особистий ритуал, який допомагає рухатися вперед правильним шляхом, із внутрішньою гармонією.

Ксенія Бонюк,
студентка
відділення журналістики.

Дипломи для міжнародників

У великому залі ректорату УжНУ 86 молодих фахівців, які здобували освіту на факультеті міжнародних економічних відносин, отримали дипломи бакалавра. 47 випускників опанували спеціальність «Міжнародні економічні відносини», 39 – «Прикладну лінгвістику» (13 завершили навчання з відзнакою).

Перед початком заходу присутні вшанували загиблих військовослужбовців, а викладачка й студентка Академії культури і мистецтв Анастасія Вишневська та Любов Слісенко виконали вітальний гімн України. Із вітальним словом виступив декан ФМЕВ, професор Микола Палінчак: «Як швидко біжить час... Ще вчора ви закінчували школу – сьогодні ж отримуєте диплом, що дозволить успішно реалізувати себе. Професорсько-викладацький колектив робив усе, аби ви не тільки здобули знання, а й стали гідними патріотами. Примемно: багато з вас брали активну участь у громадському житті факультету, захищали його інтереси на різних конкурсах, олімпіадах і робили це із честю».

Потім відбулося вручення грамот найкращим випускникам підрозділу. Впродовж заходу лунали пісні, які прикрасили урочистий момент: студенти Василь Шоля, Данієла Череміська та Андріана Ільків представили театральну інтерпретацію «Гуцулки Ксені», Кіра Касинець – композицію «Школа», Анастасія Вишневська – «Skyfall», Любов Слісенко – «Україна – це ми». Крім того, В.Шоля та Д.Череміська виконали «Старі фотографії», супроводжуючи відео зі спогадами.

Промови виголосили й випускники. Вероніка Громовчук, Андрій Барчан, Алла Денеш та Олександра Шоляк подякували однокурсникам, батькам, викладачам і Збройним силам України, згадали пройдений шлях, а також пообіцяли гідно нести ім'я університету, демонструвати найкращі результати.

«Показником діяльності будь-якого факультету є подальше працевлаштування. Співробітники міжнародних компаній, дипломатичних установ, органів державної влади й приватного сектора важливі для нашого су-

спільства. Економісти та фахівці з іноземних мов необхідні завжди. Особливо будуть потрібні після закінчення війни. Цей курс – особливий, було дуже багато цікавих особистостей. Нам при-

мно, що більшість продовжить навчання в магістратурі», – додав Микола Михайлович.

А зараз ФМЕВ зосереджений на вступній кампанії та готовий приймати нових студентів за

напрямами «Міжнародні економічні відносини», «Економічна дипломатія», «Прикладна лінгвістика».

Софія Скіба,
«Погляд».

ФОТОФАКТИ

Не просто документ, а ціла історія Із медичного факультету...

150 нових дипломованих фахівців, із них 25 завершили навчання з відзнакою. Сльози радості, обійми, усмішки та вдячність. Саме так минув випускний на медичному факультеті УжНУ – день, який для багатьох став символом не завершення, а початку справжнього професійного життя.

Зібралися винуватці свята, їхні рідні, викладачі, представники ректорату та гості. Атмосферу створювали слова подяки, оплески й відчуття великого, спільно пройденого шляху.

«Випуск медичного факультету – подія для всієї системи охорони здоров'я Закарпаття, яка гостро потребує молодих фахівців, – акцентував виконувач обов'язків декана факультету, доцент Олег Девіняк. – Вони вже виявили не тільки знання, а й внутрішню силу, що допоможе долати труднощі в майбутньому, зростати в професії».

У вітальному слові ректор УжНУ, професор Володимир Смоланка наголосив, що відтепер розпочинається шлях, який вимагатиме від кожного ще більшої праці над собою. Подарує не лише фінансову винагороду, а й шану, довіру та визнання з боку суспільства.

Символічно, важливо та вже традиційно випускники не залишилися осторонь війни: цього горіч відкрили благодійний збір для підтримки військовослужбовців ЗСУ, зокрема 431 окремого батальйону БПЛА та 41 окремої механізованої бригади аеророзвідки, у яких служать родичі. У день вручення дипломів уже було зібрано 85 тисяч гривень. «Хай ці гроші послужать добрій справі: захисту нашого народу від кривавого ворога. А випускники зможуть будувати щасливе майбутнє у вільній, незалежній та віднов-

леній Україні», – акцентував Олег Теодозійович.

Про відчуття від випускного та плани я запитала самих випускниць. Їхні слова – щирі, глибокі, із присмаком ностальгії й великої надії.

Аліна Козлова (спеціальність «Медсестринство»): «Зворушливо, тепло... Приємно бачити усмішки викладачів, друзів, відчуття, що пройдено шлях. Цей день точно залишиться в пам'яті. Диплом – перший реальний крок у медицину як професію. Планую продовжити навчання в Німеччині, вступити до університету за медичним напрямом». Крім того, дівчина цікавиться апаратною косметологією, тож, можливо, буде розвиватися в цій сфері.

Катерина Партика (спеціальність «Медицина»): Радість і трішки смутку, бо проживали останні хвилини студентства. Диплом – не лише підсумок, а й відправна точка в невідоме. Найдорожчі моменти – ті, які ми провели ра-

зом: жарти на парах, переживання перед іспитами... Рухатимуся далі в пошуках свого покликання. Життя – постійний розвиток».

Дарина Пилипів (спеціальність «Медицина»): «Подвійні відчуття... Ніби все ще триває, але вже розумієш – далі буде інакше. Найяскравіше запам'ятовується практика – операції, розтини, робота з пацієнтами. Плани: стати добрим спеціалістом, упевненим у знаннях і навичках. Брати кожен можливість, яку дає життя, не зважати на інших, а рухатися до мети».

Медичний факультет випустив не просто чергових фахівців. Провів у життя молодих людей із місією. Попереду в них – професійний шлях, що починається не з білого халата, а з внутрішнього покликання. Диплом – лише ключ, яким кожен відчинив власні двері в майбутнє.

Рената Касинець,
студентка
відділення журналістики.

Миті з вручення дипломів бакалаврам на філологічному та географічному факультетах УжНУ

«Гордість і упередження»

Від випускниці-журналістки Олександри Артюхіної

Дитячу мрію – написати книжку – дорослість викотила в реальність дещо по-своєму: пише Олександра Артюхіна (випускниця відділення журналістики УжНУ) медійні тексти, але ось у світ вийшов перший переклад – «Гордість і упередження» Джейн Остін. Удатися до перекладацької справи змусили ковідні часи: робота онлайн і пошук підробітків.

Перекладала багато різного, навіть меню ресторанів. А до масштабнішого кроку в перекладацькій справі спонукала подруга, мовляв, варто виходити з дрібних проєктів і подати резюме у видавництва... Там нині дуже не вистачає пере-

кладачів. «Я сумнівалася, бо не маю перекладацької освіти, лише журналістську. Утім, збирала своє, хоч і невеличке портфоліо, та ризикнула. Написала в три видавництва. Це було в 2023 році. Від усіх отримала відмову», – згадує дівчи-

на. Утім, рук не опустила. Тим паче, в одному з листів повідомили, що внесли до бази перекладачів і якщо з'явиться робота – сконтактують.

Чекати довелося недовго. О.Артюхіна каже: «Як тепер, пам'ятаю той день, 19 грудня 2023-ого... Була на зйомці своєї спортивної програми про сквош. І прийшло сповіщення на електронну пошту. Я його відкрила – і застрибала від радості: мені дали на переклад проєкт – «Гордість і упередження»; результат тепер тримаю в руках».

Текст не був новим, адже Олександра колись цей твір уже читала. Ба більше: їй дісталася для перекладу одна з улюблених історій: «Читала підлітком. Це – така усвідомлена моя перша прочитана книжка. Її запропонувала, до слова, мама. І мені дуже сподобалось. Я навіть передивилася всі можливі екранізації: від 1940 року до найновіших. Щемкий момент був, коли випуск-ва редакторка повірила в мене.

Удячна за цей шанс. І ось так, власне, одна з улюблених історій заговорила моїми словами».

«Очікування – реальність» у Сашки зійшлися в усвідомленні складності перекладу як процесу. Це – щоденна зустріч із викликами. У книжці – багато виносков. «Сьогодні ти можеш перекладати зі староанглійської мови про звичаї в Англії XIX століття, а завтра – новітні терміни й зміни у відеогровій сфері, наприклад. Це вимагає занурення в тему, якщо хочеш зробити якісний переклад. Не всі ідіоми з англійської можна буквально передати українською... Мови різні за структурами, за лексикологічним наповненням, за стилістикою, ритмікою... Слід зважати й на культурний контекст того часу. Тобто, скажімо, я завжди думала, що кадрили – танець. Але не тільки. Це – і карткова гра, проведення дозвілля. Багато нюансів, на які не звертаєш уваги, коли просто читаєш. А в перекладацькій діяльності такі нюанси – суттєві», – аналізує О.Артюхіна.

Перекладів Джейн Остін українською є немало (тим паче, зараз вона ввійшла до шкільної програми), але охочих читати її книжки вистачає. «Ця спільнота прихильників – велика цінність і відповідальність. Важливо не підвести. І я старалася перекладати, наче для себе – так, щоб і сама хотіла це прочитати», – мовила Олександра.

У книжці – акварельні ілюстрації Ірини Комащук, київської

художниці. Олександра згадує: «Якщо я перекладала книжку тут, на Закарпатті і в нас були тільки блекаути в той період, то Ірина малювала під обстрілами. Відповідно так само дівчата редагували, випускали. Надруковане видання в типографії, розбомбленій російською ракетною. Уже відбудованій...» Книжка – велика: понад пів тисячі сторінок, а важить вона кілограм.

Чому «Гордість і упередження» варті читачької уваги? Незалежно в якому перекладі або в оригіналі... О.Артюхіна відповідає вміть: «Є певне упередження, що це – жіночий роман. Але ні. Якщо ви хочете відчувати стиль, атмосферу життя в Англії XIX століття з тими законами, звичаями, певними абсурдними зараз для нас моментами життя, то читайте. У Джейн Остін дуже багато мовлення. Якщо у вас є змога читати в оригіналі – спробуйте! Почитайте в будь-якому перекладі. Я раджу всім Джейн Остін. Вона чудова. І не тільки тому, що є однією з моїх улюблених письменниць, а тому, що справді можна знайти для себе чимало цікавого».

Це – тільки одна з історій, яка заговорила словами О.Артюхіної. Журналістика, як каже дівчина, не відпускає, тому перекладацька справа – просто ще одна складова життя. І невдовзі з'являться нові переклади.

Миррослава Гараздій,
«Погляд».

Між двох кафедр: історії багатогранних студентів...

В університетському житті викликів вистачає: дедлайни, сесії, конспекти, практика... Але є ті, хто свідомо додає собі рівень складності, обираючи не один, а два факультети. Навіщо? Через пристрасть до різних галузей, жагу до знань або просто тому, що серце не може віддати чомусь перевагу.

Таке навчання – не просто про багатозадачність. Ті, хто на неї підписався, змушені вміти тримати баланс між двома світами: технічним і гуманітарним, творчим та логічним, практичним і теоретичним. Це – історії, які варто почути.

Одна – **про Марію Перець.** Вона розподіляє увагу на кілька напрямків одночасно й устигає значно більше, ніж стільки, скільки, здається, можливо.

– Чому ти вирішила вступати одразу на два факультети?

– Усе почалося з результатів ЗНО, ними я була загалом задоволена. Настав час подавати заяву. Перша спеціальність, за якою хотіла вчитися, – «Міжнародні економічні відносини». Обрала ще 4 спеціальності інших факультетів, серед яких була «Кібербезпека». Привернула увагу актуальністю та важливістю у світі цифровізації, адже саме період пандемії COVID-19 модернізував технології, завдяки чому більше людей могли працювати й навчатися з дому. Тоді я міркувала: кібербезпека буде потрібною в майбутньому й чому б не спробувати себе в такому

напрямку. Спеціальність «Міжнародні економічні відносини» – початкова мета, і мені сподобалося, що ця сфера не є вузькоспрямованою: охоплює вивчення мов, економіки, чинників, що впливають на неї й на розвиток держави, дипломатію. Саме оця різноманітність мене й зацікавила.

Ішлося тільки про подання заяв. Я сподівалася пройти відбір, що, до речі, удалося. Потрапила на бюджетну форму навчання на «Кібербезпеці» й на «контракт» – на МЕВ. Раділа держзамовленню. Щоправда, це викликало і радість, і розгубленість. Не хотіла втрачати шанс, водночас не змогла відмовитися від бажаної спеціальності. Тож виникла думка навчатися на двох факультетах. Перед таким кроком вирішила порадитися з батьками, які також здивувалися моїй ідеї, однак підтримали: «Якщо хочеш, то спробуй...» Саме завдяки їхній підтримці я була готова розпочати цікавий і складний шлях у університеті.

– Чи були в тебе думки залишити один із напрямків через утому?

– З'явилося більше невпевненості у своїх силах, але цю невпевненість удалося подолати завдяки підтримці й бажанню йти далі, щоб побачити результат старань.

За період навчання серйозна думка залишити одну зі спеціальностей накривала десь посередині шляху, адже тоді мала

велике навантаження в університеті, через що з'явилися втома й вигорання. Як із цим упоратися? Відповідь очевидна: відпочити! Але як, коли обсяги завдань є, а сил немає? Тому я вирішила докладати менше зусиль: завдання виконувала не на 90–100 %, а на 80, іноді навіть – 50–60 %. Краще зробити щось, ніж нічого. Це рішення допомогло на шляху, що вже вів до втоми та вигорання. При цьому всі іспити я склала на доволі непогані бали.

– Як ти все встигаєш і даєш собі раду з таким навантаженням, особливо під час сесії?

– Цікавий процес навчання. Ще вдалося розвинути soft skills, які допомагають устигати виконувати поставлені завдання. Прості методи тайм-менеджменту та розподілу завдань за пріоритетністю давали результати під час сесії, коли дисципліни звичайно зараховували автоматично за високі бали.

– Чи плануєш вступати до магістратури?

– Так! Насправді досі не знаю, де саме, але за результатами вступних іспитів краще розуміти ситуацію. Адже хочеться вже застосовувати здобуті навички, практичні знання й далі розвиватися.

– Що можеш порадити цьогорічним абітурієнтам, котрі замислюються над вступом на два факультети?

– Будьте впевненими у своїх силах. Не бійтеся пробувати щось нове й складне. Ви мати-

мете успіх на обраному шляху, знайдете цікаву сферу й досягнете мети. Вибір супроводжується страхом, невпевненістю, але ваші бажання й наполегливість допоможуть подолати труднощі.

Обирайте спеціальності, які вас цікавлять, навіть якщо вони різні за спрямуванням, але продумайте всі «за» і «проти» їхнього поєднання. Ніколи не пізно віддати перевагу якомусь одному з напрямків.

На початку не забувайте про баланс між навчанням і особистим життям, піклуйтеся про самопочуття, здоров'я. Це буде складний, але цікавий шлях. Такий досвід може знадобитися в майбутньому.

Наступна розповідь – про **Яну Добош** – студентку, яка одночасно опановує міжнародні економічні відносини та навчається на інженерно-технічному факультеті. Дівчина не хотіла втрачати жодної можливості для розвитку. Зізнається: два підрозділи – постійний виклик, велике навантаження, уміння планувати час.

Яна мовила: «Моя велика мрія – стати архітектором, а потрапивши на ІТФ на «бюджет», я зрозуміла, що це – доля. Та МЕВ теж обрала не випадково: завжди хотіла поглибити знання в економіці. І пропонувані дисципліни звучали доволі цікаво, тож вирішила не відмовлятися від жодного з напрямків. Буває важко, особливо під час

сесій, коли одночасно потрібно готуватися до іспитів із різних дисциплін. Але мене мотивують інтерес до кожної з обраних сфер та підтримка рідних».

– У майбутньому ти зможеш поєднати обидва напрямки?

– Звичайно. Як на мене, будь-які галузі комбінуються, головне – трішки креативити. Отримавши два дипломи, я зможу впевнено брати закордонні проєкти та вести перемовини, оскільки буде розуміння ринків, законодавчих норм різних країн... Тож обраний шлях відкриває більше можливостей, а також доступ до цікавого досвіду в майбутньому.

Дівчина переконана, що подвійна освіта розширює світогляд і гнучкість мислення, які обов'язково знадобляться в сучасному світі. «Навчання на двох факультетах – складно, але воно того варте, – упевнена Яна. – Головне – не боятися ставити завдання й наполегливо рухатися до них».

Подвійне навчання – вибір тих, хто не лякається викликів і прагне всебічно розвиватися. Історії Марії та Яни ілюструють, що з мотивацією та підтримкою можна поєднувати різні напрямки й досягати успіхів. Тож не бійтеся та рухайтесь до мрій. Це допоможе розкрити себе й сформує нову унікальну історію.

Валерія Бабич,
студентка
відділення журналістики.

Письмо як спосіб вижити: особисті щоденники студентів під час війни

У періоди нестабільності, особливо під час війни, особисте письмо – уже не просто хобі чи звичка, а порятунку, терапія, засіб збереження ідентичності. Для студентів, які стикаються з тиском невизначеності, утрат, стресів, ведення щоденників часто стає тим безпечним простором, де можна відкрито виразити емоції, усвідомити події й відновити внутрішню рівновагу.

Історія щоденникового письма як терапії

Письмо як спосіб осмислення себе і світу має тисячолітню історію. Античні філософи, такі як Сенека й Марк Аврелій, радили вести щоденні записки, щоб тримати розум у ясності й контролювати емоції. У XX столітті наукові дослідження, зокрема роботи психолога Джеймса Пеннебейкера, підтвердили лікувальну силу письма: вираження через письмові тексти глибоких переживань сприяє зниженню рівня тривожності, покращенню імунітету та навіть швидшо-

му відновленню після травм. Відтоді письмо стало широко використовуватися в психотерапії як метод самопомоги, особливо у випадках стресу, депресії й травматичних подій.

Чому студенти починають писати в кризові моменти?

Студентство – період пошуку себе, формування світогляду, накопичення досвіду. Війна, безумовно, посилює емоційну напругу. Відчуття невизначеності, страху, безпорадності створюють внутрішню бурю, і часто саме письмо стає тим порятунком, до якого звертаються.

Студенти починають вести щоденники з різних причин: хтось – щоб висловити страхи й переживання, якими складно поділитися з близькими; інші – аби зберегти пам'ять про події, особисті трансформації, віднайти надію, мотивацію...

Техніки письма різні: від класичних паперових щоденників до цифрових нотаток, блогів, аудіозаписів. Популярність здобувають також артжурнали, де слова поєднуються з малю-

ками, колажами й світлинами, створюючи багатовимірний образ внутрішнього світу.

Приклади з української культури

Наша літературна традиція багата на приклади щоденникового письма, яке відіграло роль особистої терапії й історичного документа.

Леся Українка – одна з найвідоміших поетес, чия щоденникова спадщина дозволяє заглянути у складний внутрішній світ жінки, котра боролася з хворобою та соціальними обмеженнями. Записи Лариси Косач – не лише літературна цінність, а й свідчення сили духу, вміння трансформувати біль у творчість.

Сучасна письменниця Оксана Забужко неодноразово наголошувала на ролі письма, особливо в контексті соціальних потрясінь. Есе й щоденники авторки часто поєднують особисте й публічне, свідчать про потребу осмислити складні історичні періоди.

Під час війни українські фрон-

тові щоденники – як офіційні, так і особисті – стали важливим джерелом інформації й емоційного досвіду. Вони не просто фіксують бойові події, а відкривають людські історії – біль, страх, надію, братерство. Такі записи допомагають і авторам, і читачам пережити стрес, знаходити силу рухатися вперед.

Як письмо формує внутрішню стійкість?

Особливо важливим письмо стає для молоді – студентів, котрі перебувають на порозі дорослого життя й шліфують ідентичність. У кризові часи ведення щоденника допомагає:

- упорядкувати думки, емоції (висловлюючи страхи, сумніви на папері, людина знижує психологічний тиск);
- осмислити досвід (письмо буде дистанцією від пережитого, дає змогу побачити події в іншому світлі, знайти нові сенси);
- відчуття контролю (коли світ здається хаотичним, записування власних думок повертає відчуття, що ти не безпорадний);
- зберегти пам'ять (особисті

записи стають архівом життя, у який можна заглянути в моменти сумнівів і розгубленості);

- підтримати мотивацію та надію (відзначення маленьких перемог, позитивних моментів під час війни допомагає не втрачати віру в майбутнє).

Письмо як акт опору

В епоху інформаційного хаосу, насильства особистий щоденник – не лише спосіб внутрішньої стабілізації, а й форма опору. Письмо – акт збереження власної унікальності, голосу серед маси, що часто намагається заглушити індивідуальність. Цей процес набуває особливого значення, коли молоді веде записи під час війни: студенти стають свідками історії, яка формує майбутнє країни. Слова, думки, переживання, збережені в щоденниках, у майбутньому можуть стати джерелом натхнення, пам'яттю про силу людського духу.

Юлія Жупик,
студентка
відділення журналістики.

Курс на впевненість Про навчання в автошколі університету

Водійські права – не лише документ, а й символ свободи та відповідальності. Коли студент вирішує опанувати керування – відкриває перед собою нові горизонти. Але як поєднати щоденні пари, домашні завдання й відповідні курси? І чи справді Автошкола УжНУ – зручно, доступно та якісно? Ми поговорили зі здобувачами освіти, котрі вже навчаються або навчалися, і дізналися всю правду із середини.

«Мені було комфортно, і це – головне»

Весна 2023 року. Для Максима Цимбала, студента філологічного факультету, була не просто ще одним семестром, а початком

водійського шляху. Юнак обрав Автошколу УжНУ й не пожалкував: «Я почав навчання з березня й уже в липні мав посвідчення водія в руках. Практика тривала до середини червня, далі – іспит. Усе – логічно, чітко й без зайвого навантаження». Попри щільний графік Максим устигав: «Я взагалі не пропускав пари. Просто грамотно розподілив час, тому не виникло проблем». Щодо фінансового боку, тут теж без несподіванок: «Доступна ціна, якщо правильно розраховувати». Найприємніший момент – спілкування з інструктором. Максим займався з Василем Рубішем (до речі, доцент кафедри теоретичної фізики), і про заняття згадує з теплом: «Без стресу, без крику, без нервів. Просто

впевнена, спокійна подача матеріалу. Інструктор справді навчає, а не просто сидить поруч».

«Ми відчуваємо, що нам тут раді»

Коли ми спілкувалися з Едітою Кукаріною, теж студенткою філфаку, вона була саме на етапі практичних занять. У її очах іскрилося помітне захоплення – так, ніби водіння стало ще однією мовою, яку дівчина відкриває для себе: «Теорія була неймовірно цікавою! Нам усе пояснювали чітко, із прикладами. Пропонували креативні завдання, що змушували мислити. І головне – лектор завжди контактував, допомагав, якщо ми щось не розуміли». Еді-

та складала теоретичну частину з першої спроби. А ось практика – зовсім інший рівень вражень: «Урок минає швидко. Не відчуваю втоми. Навпаки, це – мов відпочинок для мозку. Мій інструктор завжди поруч: підказує, заспокоює, ділиться лайфхаками». Графік занять теж зручний: «Ходжу на водіння після пар або в дні, коли немає перших занять. В автошколі йдуть назустріч студенту». І щодо ціни... Едіта говорить: «Можна платити частинами, головне – вчасно. Для студента такий варіант – оптимальний». Та, мабуть, найважливіше – відчуття турботи: «В автошколі нас справді підтримують. Наставники зацікавлені в результаті, не послуговують-ся принципом «відчитати й від-

пустити». Це мотивує вчитися».

Два досвіди – одна думка: Автошкола УжНУ варта уваги. Опанувати водіння – завжди виклик. Але якщо є команда, яка розуміє, підтримує й дає знання в зручному форматі – виклик перетворюється на задоволення. Історії Максима й Едіти – підтвердження цього. Приклад студентів доводить, що можливо все: навчатися, працювати над собою, балансувати з університетськими обов'язками. І можливо, найголовніше: інструктори навчають не лише керувати, й бути впевненими в собі.

Юліан Кривошапко,
Аліса Тіщенко,
студенти
відділення журналістики.
Фото Автошколи УжНУ.

«Єдність у різноманітті» на фестивалі «База»

Говорити про складні соціальні теми, ужившись у певні суспільні ролі, – основа симуляційної гри «Єдність у різноманітті», якою Центр інновацій та розвитку УжНУ втретє долучився до молодіжного фестивалю «База».

«Гра імпонує і нам, і учасникам, навчає формувати й відстоювати свою позицію. Обговорюючи різні ролі, можемо краще зрозуміти дії людей у тих чи інших ситуаціях. Є три раунди. У першому – «Я такий самий, як ти» – слід навести кілька аргументів, чому учасники такі ж, як і той, хто їм випав на картці. Другий – трансплантація: потрібно визначитися, кому з переліку людей насамперед надавати той чи інший орган. Третій – учасники відчувають себе в ролях учителя або викладача, студента, представників студради чи профкому, ке-

рівництва вишу або школи й із різних позицій вирішують певні проблеми», – каже Альона Алмашій, керівниця Центру інновацій та розвитку УжНУ.

Гра спрямована на підвищення рівня толерантності й базується на реальних історіях людей, із якими команда Центру працювала в межах освітніх програм і громадських ініціатив.

А власне «База» – фестиваль, який щороку збирає, об'єднує й наповнює знаннями та досвідом ініціативну молодь із різних куточків України. Програма – насичена: від лекцій, тренінгів до спортивних змагань. А обов'язкова умова – життя в наметовому містечку. Захід тривав три дні й згуртував за 4 сотні учасників, які прагнуть творити зміни в країні й уже почали цей шлях.

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

ВІТАННЯ

Вітаємо видатного мовознавця, професора кафедри угорської філології, заслуженого діяча науки і техніки України, найстаршого працівника УжНУ Петра Лизанця з 95-им днем народження! Газета «Погляд» дякує за багаторічну співпрацю!

Перший курс. Як він промайнув так швидко?

«БАМ». Один із районів Ужгорода, де постійно кипить студентське життя. Тепер можу відчутти себе його частиною щонайменше до завершення четвертого курсу... А до того ще так далеко! Думалося мені зовсім нещодавно... Доти, поки не усвідомила: перший курс позаду.

Початок літніх канікул зустріла так, як і більшість студентів, – радо. Повернення додому після інтенсивного навчального року відчувалося мов ковток свіжого повітря. Спокій, рідні поруч, знайомі вулиці – усе це має особливу цінність після гуртожитків, пар, дедлайнів і групових проектів.

Водночас я дедалі частіше подумки повертаюся в це місто. У свій, уже такий знайомий головний корпус УжНУ. Уявляю, як над ним ранками сходить сонце, коридори наповнюються гомоном, коли до університету заходять перші студенти та виклада-

чі. Згадую атмосферу зайнятих аудиторій, неформальні розмови з одногрупниками дорогою й напружені хвилини перед заліками чи іспитами.

Я вже встигла відчутти, як швидко змінюються пори року за вікном моєї кімнати в гуртожитку № 4. Тепер саме там – центр мого повсякдення. Побут, дружба й натхнення, короткі моменти тиші серед студентської метушли.

А зараз усе змінилося. Корпуси спорожніли, гуртожитки затихли. Хоч не зовсім. Перескладання, захист бакалаврських робіт, вирішальні іспити...

Та для мене одна із життєвих сходинок – перший курс – позаду. Попереду – нові виклики, відкриття та, впевнена, багато моментів, які згадуватиму з теплом.

Усе тільки починається...

Ксенія Бонюк,
студентка
відділення журналістики.

Бути поруч, коли страшно.

Історія студентки медичного факультету

«Сестринська справа» (медичний факультет Ужгородського національного університету) – не просто навчання за конкретною освітньою програмою. Ідеться про поклик серця, готовність бути поруч у найважчі моменти та здатність залишатися людиною за будь-яких обставин.

Свою історію розповідає Аліна Пилип, котра цього року завершила навчання за відповідною спеціальністю. Шлях дівчини – приклад того, як сумніви поступаються впевненості, а страх – професіоналізму.

«Я дізналася про освітню програму «Сестринська справа» уже під час подачі заяв. Спершу навіть не розглядала її серйозно. Але коли настав час обирати – підготувала документи й вступила на «бюджет».

Інші варіанти просто відпали».

Аліна зізнається: найбільше боялася, що не впорається: «Здавалося, медики – як супергерої. А я не була впевнена в достатності своїх сил і стійкості. Думки знайомих були різніми: хтось підтримував, а хтось, навіть ті, хто вчився на медичному, казали: «Ти не витягнеш». Але я все одно йшла вперед».

Під час навчання дівчину найбільше надихала практика – робота з пацієнтами, участь в оглядах, маніпуляціях, присутність на операціях. «Це вже не підручники, а справжнє життя. І саме воно змушує рухатися далі», – говорить співрозмовниця. Запам'яталася й військова підготовка, викладач якої вражав душевністю, докладав зусиль. За словами А.Пилип, «було цікаво,

корисно й зовсім не формально».

Загалом медичний факультет став для Аліни особливим місцем: «Атмосфера тепла й підтримки одне одного. А викладачі завжди були поруч: підказували, заспокоювали, допомагали. Це не просто університет. Це – шлях, який ми проходили разом».

За роки навчання Аліна стала впевненішою, зібранішою, рішучішою: «Навчилася діяти швидко, приймати рішення й найголовніше – вірити в себе». Випускниця мріє працювати в педіатрії або в акушерстві, адже «там особливо важливо залишатися не лише професіоналом, а й людиною із серцем». Додає: «Сучасна медсестра – не просто маніпуляції. Це – підтримка, усмішка, спокій. Це – та, хто вміє бути поруч щиро й сильно».

Звернення до абітурієнтів дівчина формулює так: «Школярі, які зараз вагаються, – я вас розумію. Запитайте себе: чи зможете ви залишитися поруч, коли комусь страшно, коли болить, коли потрібна підтримка? Якщо в серці живе бажання допомагати – ідіть! Це непросто. Але гідно. Ви ніколи не забудете перше «дякую», очі дитини, котра перестала боятися, бо ви поруч. Не лякайтеся сумнівів – вони частина шляху. Сестринська справа навчила мене бути сильною. І людиною».

Медичний факультет УжНУ чекає на тебе. Якщо маєш серце, готове допомагати, – це місце стане стартом у професію.

Рената Касинець,
студентка
відділення журналістики.

ПОГЛЯД

Орган вченої ради Ужгородського національного університету. Замовлення № 1468. Ціна – безкоштовно. Виходить щомісяця. Номер підписано до друку 05.08.25. Засновник і видавець – ДВНЗ «Ужгородський національний університет». 88003, м. Ужгород, вул. Підгірна, 46. Номер надруковано у видавництві «А-Прінт»; 46010, м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28. Тел.: (352) 52-27-37, 067-350-17-94. Наклад – 1000 примірників. Формат А3, 2 ум. друк. арк. Реєстраційне свідоцтво ЗТ № 449/41 від 7.02.2008. Відповідальність за зміст публікацій, етичне використання ШІ покладається на авторів. Відповідальний за випуск номера: В.Ю.Тарасюк.

Головний редактор:
В.Ю.Тарасюк.

Художній редактор:
С.Ю.Скиба.

Коректор:
М.Б.Гараздій.

Адреса редакції: 88016, м. Ужгород,
вул. Університетська, 14 (ауд. 424).

Поштова скринька:
poglyad@uzhnu.edu.ua

Телефон редакції:
067-880-85-71.